

ESKİ GALATA SARAYI KÜTÜPHANESİ

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

Viyana'da Nationalbibliothek'in Hanschriften (Yazmalar) Dairesinde İstanbul Kütüphanelerinden es- ki 23'ünün yazma fihristleri vardır. Kütüphane numaralarıyla listesini veriyorum :

— Elhac Abdullah Paşa Medresesi	Kütüphanesi fikristi	M x t	675
— Rodosi Merhumun Rodos	Kütüphanesi Defteri	Mi x t	303
— Sultan Mehmed	» »	M x t	111
— Sultan Süleyman Han	» »	B I.S r - 10	V.
— Kılıç Ali Paşa Medresesi	» »	M x t	97
— Hafız Ahmet Paşa	» »	M x t	104
— Köprülüoğlu	» »	M x t	109
— Şehid Ali Paşa	» Sehzade'de	M x t	110
— İbrahim Paşa	» Sehzadebaşında	M x t	100
— Yeni cami Derununda Valde Sultan	»	M x t	98
— Beşir Ağa	»	M x t	105
— Vefa Kurbinde Kütüphanei Atif (Defteri Evvel)		M x t	101
— Vefa Meydanında Atif Efendi K.		M x t	108
— Ayasofya K.		M x t	114
— Galatasaray K.		M x t	673
— Râgip Paşa K.		M x t	102
— Defteri Kütüphane Der Deruni Sarayı Hümayun.		M x t	103
— Veliyülddin Efendi K.		M x t	99
— Kütüphanei Asır Efendi.		M x t	458
— Çarşamba'da Damadzâde Mehmed Murad Efendi.		M x t	95
— Abdülhamid'in Defteri.		M x t	113
— Merhum Ser Etitba Behçet Efendi'nin tereke olunan kitapları		M x t	107
— Defteri Kütüphanei Merhum Hâlet Efendi		M x t	106

İstisnasız dikkatle hepsini inceledim. Hiç birisinde kitap numaraları yazılı değil. Sadece bahislerine göre kitaplar sıralanmış. Bir kaçında bu kütüphaneler tarihini aydınlatacak küçük notlar var. Onu ayrı bir yazında inceleyeceğim. Bugün bunların mühim bir kısmı mevcut. Onlar erbabinca malum.

Bu arada bahis konumuz olan Galata Sarayı Kütüphanesi mevcud değil. Mektebi Tibbiyei Adliyei Şahane'nin 1839'da açılmasından çok önce ayrı bir yerde muhafaza olunaçağına, eskiden bildiğimiz üzere Fatih ve Nuruosmaniye Kütüphanelerine taksim edilmiştir. Bu kütüphanelerin kitaplarını birer birer gözden geçirirken «Galata Sarayından» kayıtlarını gördüm. Şimdi Viyana'da bütün bu kitapların bir yazma führisti var.

Galata Sarayı Kütüphanesi Fihristinden ($M \times t$ 673) öğrendiklerimiz :

«Galata Sarayının Kütüphane-sinde mevcud kitaplar beyan olunur. Fi. S. sene 1236 (.....). Soldan başlayarak yazılmıştır. Başta Kur'anı Kerim cüz'lerinden altısı kayıtlı. Fenlere göre kitap sayıları. Birer birer saydım :

	<u>Adet</u>
Tefsirler	38
Tefsir Haşiyeleri	19
Hâdisler	56
Usulü Hadis	5

Fıkıh	77
Usulü Fıkıh	12
Kelâm	38
Lûgatler	26
Sarf	8
Nahiv	53
Mantık	21
Hikmet	2
Meâni	14
Edebiyat	52
Tasavvuf	20
Tarihler	60
Adab	5
Riyaziye	18
Tıp	11
Murakka'lar	20

Cümlesi 550 kitaptır. Bunlar bizde iki kütüphaneye taksim olunduğuuna göre Galata Sarayı kayıtlarıyle bulunabilir. Biz Edebiyat, Riyaziyat, Tıp kitapları ile tarihlerin mühimlerinden birkaçının ismini yazdık. Bunlar yeni Viyana tetkiklerim içinde Millî Kütüphane kitapları hakkında not defterimin birincisinde kayıtlıdır¹. Buraya yalnız Tıp Kitapları ile güzel yazı murakkalarını alıyorum.

Tıp Kitapları : İbni Sina Kanunu, Davut tezkeresi, Etibba tezkere-si, Gayetül Beyan, Gunyetül Muhlisin, Tibbi Cedid, Calinos, İbni Baytar Müfredatı, Türkçe İbni Şerif

¹Tetkiklerime esas olan bu defterler : Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Taihi Enstitüsü Kütüphanesinde arzu edenlerin emirlerine âmadedir.

Tıbbı, Tıp bil Farisi ve Tiptan Baytarname.

Murakka'lar da şu hattatların isimleriyledir :

İbni Şeyh, Derviş Ali, Hocazâde, Hafız Osman, Seyyid Abdullah, Mehmed Rasim, Ramazan Efendi İbni İsmail, İsmail el Zühdi, Hüseyin Haffafzâde, ... Efendi, Esseyyid el hac Mehmed Şekerzâde, Derviş Abdi, Ömer ül Arzi Rumî Hafız Mehmet bin Hüseyin, Derviş Ömer ül Cevri, Hasan ül Üsküdari, İbrahim Daimi, Abdullah ül Vefai, Mehmet Mustafa bin Zülfakkâr, Ahmedül Huseyni.

Diger fihristler İstanbul'da

XIX'uncu asır başında Türk hattatlarına herhalde para ile istinsah ettilmiştir. Fakat, bu Velfenburg naminda bir müsteşrikin mevcut aslından el yazısıyledir. Ben notlarımı bu nüshadan aldım.

Fihrist geniş 22 sahife tutuyor. Kenarları çifte kırmızı cedvelli dir. Kötü ve yanlış bir imlâ ile yazılı. Noktalarına dikkat olunmamış. Biz karine ile notlarımızda doğruladık. Kitap isimlerindeki yanlışlar için şu misâl kâfi: «Esasûl İktibâs» «Esasûl iftiyas» şeklinde yazılı. Bugün bulunmayan Galata Sarayının Küttâhane sinin fihristi olmasından, dolayı bizce değeri fazla.